

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології**

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ПСИХОЛОГІЯ ДЕПРИВАЦІЇ

підготовки Магістра

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

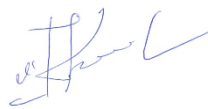
спеціальність 053 Психологія

освітньо-професійна програма Психологія

Силабус нормативного освітнього компонента «Психологія депривації»
підготовки магістра галузь знань : 05 Соціальні та поведінкові науки,
спеціальність 053 Психологія, Освітньо-професійна програма :
Психологія

Розробник : доктор психологічних наук, професор Гошовський Я.О.

Гарант ОПП «Магістр психології»

Коць М.О.

Силабус нормативного освітнього компонента «Психологія депривації»
затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології
протокол №2 від 18 вересня 2024р.

Завідувач кафедри

Гошовський Я.О.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика ОК за навчальним планом 2024 року
Денна форма	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 053 Психологія Освітньо-професійна програма: Психологія, Освітній ступінь: магістр	Нормативна
Кількість кредитів – 4		Рік підготовки: 1-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр 1
		Лекції – 24 год.
		Практичні, семінарські - 24 год.
		Лабораторні -26 год.
		Самостійна робота – 36 год.
Консульт.-10		
Вид контролю: екзамен		

II. Інформація про викладача

Гошовський Ярослав Олександрович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології, автор 318 публікацій з проблем психології депривованого й девіантного розвитку особистості

Телефон : +38050 917 17 93

e-mail: Hoshovskyi.Jaroslav@vnu.edu.ua і/або Hoshovskyi66@ukr.net

Вікіпедія -

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D1%88%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%AF%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87

ORCID ID - <https://orcid.org/0000-0003-1026-386X>

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221816885>

Google Scholar -

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=2baZuo0AAAAJ&hl=uk>

Біобібліографічний показник -

<https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/13477>

Консультації відбуваються за графіком чергувань, кожний вівторок з 14.00 до 16.00 в ауд.201. Якщо здобувачі освіти потребують додаткової консультації, то час узгоджується з викладачем заздалегідь.

Викладач веде авторський блог «**Психологічні особливості феномену різновидової депривації**» на сайті вченої ради ВНУ імені Лесі Українки, де здобувачі освіти можуть анонімно отримати консультацію на будь-яку тему з психології депривації та інших психологічних проблем.

Авторський блог - <http://hoshovskyi.blogspot.com/>

Адреса – м. Луцьк, вул. Винниченка 30а, каб.16 43025

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента

Освітній компонент (ОК) «Психологія депривації» спрямований на вивчення психологічних особливостей людини в умовах різновидових обмежень розвитку. *Ключове поняття «депривація» означає обмеження або позбавлення можливостей задоволення життєво важливих потреб, тобто це позначення такого психічного стану, який виникає в результаті ускладнених екзистенційних обставин і ситуацій, унаслідок чого людина позбавляється реальної можливості для задоволення базових психічних потреб достатньою мірою та впродовж певного часу.* Різновидова депривація (психічна, ментальна, соціальна, сенсорна, материнська, родинна, сімейна, сексуальна, гендерна, комунікативна, інформаційна, перцептивна, когнітивна, афективна (емоційна), екстремальна, економічна (матеріальна), професійна, тотальна/парціальна (часткова), перманентна, просторова (локомоційно-кінетична, рухова, психомоторна), харчова, тактильно-кінестетична, явна/латентна (прихована, замаскована), зовнішня/внутрішня, темпоральна (часова, рання/пізня), експериментальна, закладова, рольова, духовно-соматична, організмична, субетнічна, депривація сну та ін.) призводить до пригнічення основних функціональних параметрів особистості як біосоціального організму, що зумовлює загальне ослаблення психофізичних і соціально-психологічних можливостей. Режим депривації блокує повноцінний особистісний розвиток як у площині біогенних потреб, так і на рівні соціальної самореалізації, призводячи до дихотомії, депресії, неадекватності тощо.

Висвітлюється психологічна природа різновидових обмежень, суть, наслідки, а також проблеми превенції, психопрофілактики, психодіагностики, психокорекції та психологічного ревіталізаційного супроводу депривованої особистості.

Пропонується наукове консультування реальних самотійних науково-дослідницьких студій на експериментальних майданчиках для оволодіння компетенціями (знаннями й навичками) психологічної роботи з депривованими дітьми (школи інтернатного типу, КП «Будинок дитини», центр ранньої медичної реабілітації дітей з органічними ураженнями центральної нервової системи та порушеннями психіки, навчально-реабілітаційний центр, пенітенціарний заклад), а також у межах діяльності лабораторій факультету психології, зокрема лабораторії «Психогенеза особистості» (докладніше див.: <https://vnu.edu.ua/uk/news/suspilstvo/spilnimizusillyami-vidkrito-laboratoriyu-psikhogenezi-osobistosti>).

Тісна співпраця зі стейкхолдерами забезпечує можливість реалізації теоретичних компетентностей з психології депривації у площинах безпосередньої практики (докладніше див. : <https://vnu.edu.ua/uk/news/navchannya/praktika-kriteriy-istini-zustrich-psikhologiv-i-steykholderiv>; <https://vnu.edu.ua/uk/news/nauka/ekspertiza-diagnosticschnogo-skladnika-doslidno-eksperimentalnoi-diyalnosti-rezultativniy>).

Пререквізити: Вивчення курсу базується на ОК загального та професійного циклів підготовки попередніх років навчання. Для оволодіння ОК здобувачі освіти потребують базових знань із «Загальної психології», «Вікової психології», «Соціальної психології», «Спеціальної психології», «Психодіагностики».

Постреквізити: Основні положення ОК повинні застосовуватися при вивченні «Дитячий психоаналіз : діагностичний і терапевтичний ракурс», «Психологія коучингу».

Метою ОК «Психологія депривації» є ознайомлення здобувачів освіти з психологічною специфікою впливу депривації як багатогранного феномена на онто- і соціогенез особистості, зокрема висвітлення якнайширшого кола деприваційних проблем і чинників, які гальмують, дестабілізують і спотворюють життєвий шлях людини. Остаточною метою є формування системи фундаментальних компетентностей як синтезу теоретичних знань, практичних навичок і умінь з аналізу і розробки шляхів, способів і засобів вирішення проблем психічного розвитку людини в умовах різновидової та різномодальної депривації завдяки застосуванню ревіталізаційних психотехнологій.

Депривація – це психологія болю знедолених дітей-сиріт, що ростуть у жорстокому світі без опіки батьків, які залишили їх від народження у сиротинцях і дитячих будинках, які перебувають у місцях позбавлення волі або лікуються від венеричних хвороб, які знаходяться у трудовій міграції або просто – п'ють алкоголь і вживають наркотики.

Освітній компонент «Психологія депривації» допоможе розкрити деприваційні нереалізованості особистості через різні причини : від дитячих психотравм – до комплексів завченої безпорадності і меншовартості.

Оволодіння здобувачами освіти ревіталізаційним мисленням як поєднанням елементів психореабілітації, соціорекреації, ресоціалізації допоможе справитися із ймовірними власними психологічними проблемами й навчить допомогти знедоленим дітям, яких цинічно і стигматично іноді називають «інкубаторцями», «невдахами», «соціальними аутсайдерами». Порівнявши в практично-психодіагностичному диференціалі психологію дітей за принципом «норма – депривація» (масова школа – школа інтернатного типу), здобувачі освіти матимуть унікальний емпіричний матеріал, який пояснить як величезне значення сім'ї для розвитку дитини, так і причинно-наслідкові параметри ймовірних численних відхилень в її розвитку (аутизм, ретардація, дисморфофобія (комплекс «гидкого каченяти»), анорексія, ФАС (фетальний алкогольний синдром) тощо).

Основними завданнями вивчення ОК «Психологія депривації» є:

- ознайомити з понятійним апаратом, методологією та методами психології розвитку особистості в умовах депривації;
- засвоєння здобувачами освіти навчально-наукової літератури і першоджерел відповідно до тематичних ліній курсу;

- ознайомити із засадничими теоріями депривованого розвитку відповідно до різних психологічних напрямів, теорій, концепцій, шкіл;
- засвоєння здобувачами освіти компетенцій щодо основних закономірностей, умов і специфіки депривованої психогенези людини;
- засвоєння спеціальних понять з психології депривації;
- вивчити особливості різновидової депривації;
- вивчити принципи і специфіку задіяння методів психологічної діагностики депривованої особистості;
- оволодіти дослідницькими компетенціями виявляти зміст та особливості поведінки особистості та визначальну роль у цьому фактора депривації;
- оволодіти вміннями визначати систему мікро- і макрочинників, що детермінують розвиток і життєдіяльність депривованої особистості;
- оволодіння компетенціями щодо ревіталізаційної (консультативної, розвивальної, реабілітаційної, корекційної, ресоціалізаційної) роботи з депривованими людьми різного віку.

2. Результати навчання (компетентності)

У процесі вивчення ОК здобувачі освіти повинні набути таких компетентностей :

Загальних:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Фахових компетентностей:

- ФК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
- ФК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.
- ФК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно

від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

ФК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

ФК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

ФК11. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмовані результати навчання

ПРН 2 Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 4 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій

ПРН 6 Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 7 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях

ПРН 8 Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації

ПРН 9 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 12 Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН 13 Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ІУ. Обсяг освітнього компонента (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього го	Лекц.	Прак. зан.	Лаб. З.	Сам.ро б.	Ко нс.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ДЕПРИВОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ							
Тема 1,2. Депривація як соціально-психологічний феномен. Загальні питання психології депривації	17	4	4	4	5		реферати, робота в групах, опитування / 2 бали пр. заняття, 1бал лабораторні роботи = 6 б.
Тема 3. Історіогенез наукових уявлень про психічну депривацію	15	2	2	4	5	2	Опитування, ДС / 2 б. прак.зан., 1 б. л.р. = 4 бали
Разом за змістовим модулем І.	32	6	6	8	10	2	10 балів
Змістовий модуль ІІ. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ РІЗНОВИДОВОЇ ДЕПРИВАЦІЇ							
Тема 4,5,6. Соціально-психологічні особливості різновидової депривації. Сенсорна та депривація і її наслідки. Факти та аналіз проявів сенсорної депривації. Емпіричні факти сенсорної депривації. Когнітивна депривація. Діти в умовах емоційної депривації. Види когнітивної депривації, дефіцит її хаотичність, мінливість, невпорядкованість, що перешкоджає, побудові	32	6	6	6	10	4	реферати, робота в групах / 6 балів - пр.з., 2 б. -л.р. = 8б. + 2 бали за ознайомлення з БЛОГОМ

<p>адекватних моделей навколишнього світу, психологічні феномени депривації. Соціальна депривація Форми соціальної депривації. Рання соціальна депривація і її наслідки. Соціальна депривація в умовах закритих навчально-виховних установ. Психологічні наслідки соціальної депривації у дорослих. Проблеми реадаптації. Форми соціальної депривації. Різновиди соціальної депривації. Вимушена ізоляція, примусова ізоляція, добровільна ізоляція, добровільно-вимушена (або добровільно-примусова) ізоляція.</p>							
<p>Тема 7,8,9. Основні психолого-педагогічні аспекти депривації особистості в навчально-виховних установах закритого типу. Закладова депривація</p>	26	6	6	6	6	2	<p>реферати, робота в групах, опитування / 6 балів пр.з., 3 б. л.р. = 9 б.</p>
<p>Тема 10,11,12. Ревіталізація депривованої особистості</p>	30	6	6	6	10	2	<p>реферати, робота в групах / 6 б. пр.з., 2 б. л.р. = 8 бали + 3 бали макс. участь у науково-практ. семінарі «Феномено</p>

							логія депривації» та за підготовку статті/тез (макс. 3 бали)	
Разом за змістовим модулем ІІ	88	18	18	18	26	8	29 балів	
Всього	120	24	24	26	36	10	40 балів	
Види підсумкових робіт								
МКР								60 балів
<p><i>Інше</i> : здобувачі освіти, які пропустили заняття, мають змогу відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати, конспекти. Додатково здобувачі освіти можуть отримати 3 бали за підготовку статті у факультетський збірник, участь у конференціях, вебінарах, засіданнях «круглих столів» (наявність публікації, сертифікату обов'язкова), а також 2 бали за ознайомлення з тематичним блогом «Психологічні особливості феномену різновидової депривації». Здобувачі освіти мають змогу брати участь у щорічному традиційному тематичному науково-практичному семінарі з міжнародною участю «Феноменологія депривації : психолого-педагогічний і теоретико-прикладний дискурс. Ремедіум» (докладніше див. : https://vnu.edu.ua/uk/articles/psihologiya-deprivaciyi-teoretiko-prikladni-vimiri), головою оргкомітету якого є викладач ОК та друкуватися в щорічному факультетському збірнику статей і тез «Психогенеза особистості : норма і девіація», «Магістр психології».</p>								

У. Завдання для самостійного опрацювання

1. Особливості розвитку взаємин в закладах інтернатного типу.
2. Вивчення психічних особливостей розвитку особистості на різних вікових етапах.
3. Особливості розвитку різних психічних функцій; різних аспектів поведінки; проблем статевого виховання; медико-психологічних аспектів; психологічної допомоги сім'ям, що взяли на виховання дітей-сиріт.
4. Психологічні характеристики безпритульних дітей та дітей із сиротинця.
5. Вплив розлуки з матір'ю на розвиток особистості дитини.
6. Наслідки депривації для розумового й особистісного розвитку
7. Теоретичні методи вивчення психології депривації.
8. Емпіричні методи вивчення психології депривації.
9. Методи активного соціально-психологічного навчання підлітків (медіально-рефлексійний тренінг, навчально-рольові ігри тощо);
10. Методи математичної обробки даних (кореляційний, факторний, дисперсійний, кластерний аналіз).
11. Депривація значень (когнітивна);
12. Депривація емоційного ставлення (емоційна).
13. Депривація ідентичності (соціальна).
14. Особливості статевої ролі розвитку вихованців в інтернатному закладі.
15. Ревіталізаційна допомога економічно депривованій особистості.

УІ. Тематика рефератів

1. Різновидова психічна депривація особистості в умовах воєнних дій.
2. Психологічні особливості соціальної адаптації дітей в умовах депривації.
3. Психологічний супровід осіб із ознаками когнітивної депривації
4. Умови соціальної адаптації при корекції когнітивної депривації
5. Стратегії профілактики освітньої депривації
6. Форми допомоги психолога при корекції сенсорної депривації
7. Стратегії психопрофілактики соціальної депривації в умовах інтернатного закладу
8. Форми психологічної допомоги при наслідках психомоторної депривації
9. Соціальна депривація як ізоляція в контексті пенітенціарної психології.
10. Економічна депривація як феномен психології бідності
11. Комунікативна депривація як форма нестачі спілкування або перенасичення ним.
12. Екстремальна депривація як прояв травматизації жертви катастроф.
13. Професійна депривація та умови її профілактики.
14. Форми компенсації при різних видах психічної депривації.
15. Ревіталізаційна допомога учасникам бойових дій.

УІІ. Політика оцінювання

Уся політика оцінювання базується на врахуванні ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки

https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_potochne_pidsumkove_otsiniuvannia_znan.pdf

та ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_%20vyznannia_rezultativ_navchannia_formalnoi.pdf

Політика викладача щодо здобувача освіти :

- *на рівні формальної освіти* – здобувач освіти повинен отримати бали під час занять (враховуються бали за індивідуальну та групову роботу, виступи, дискусію, тренінгові заняття, реферати тощо) – максимально 3 бали за практичне заняття, 1 бал за виконання лабораторної роботи (максимально 30 балів);

Критерії оцінювання роботи здобувача на практичних заняттях (під час виконання вправ та рольових ігор):

активна участь у вправах;

аналіз ситуаційних вправ та рольових ігор;

коментар з приводу проблематики заняття;

активна участь в обговоренні вправ та рольових ігор

Критерії оцінювання виконання практичного завдання:

Повнота аналізу проблеми

Наявність авторського погляду на трактування проблематики завдання

Грамотність аргументації

Застосування в категоріального апарату в письмовому аналізі

Правильність та коректність висновків

Логіка, послідовність та лаконічність викладу матеріалу

- *на рівні неформальної освіти* – виступи на науково-практичних конференціях, семінарах, засіданнях «круглих столів», вебінарах (наявність сертифікату) та підготовка тез/статті/статей з окресленої деприваційної проблематики (про це див.: Психологія депривації: теоретико-прикладні виміри.

Режим доступу: <https://vnu.edu.ua/uk/articles/psihologiya-deprivaciyi-teoretiko-prikladni-vimiri> (3 бали);

- *на рівні інформальної освіти* – ознайомлення з тематичним авторським блогом «Психологічні особливості феномену різновидової депривації» (2 бали).

УІІІ. Політика щодо академічної доброчесності:

Здобувач освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- дотримання принципів та положень :

1. Етичного кодексу психолога

(<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%B%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);

2. Кодексу академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/

Політика щодо перекладання : усі заняття здобувачі освіти відвідують згідно з розкладом навчального процесу, однак, якщо мають право на вільне відвідування, то можуть відпрацювати пропущені заняття під час індивідуальних консультацій або виконати письмово індивідуальні завдання (реферати, конспекти, підготовка статті тощо).

В умовах воєнного часу перекладання відбувається згідно з розпорядженнями ректорату й деканату про змішано-дистанційну форму освіти.

ІХ. Підсумковий контроль

З ОК «Психологія депривації» передбачено екзамен. Загальна оцінка за курс складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з двох модулів: складається з балів, які отримує здобувач освіти за навчальну діяльність (формальна, неформальна, інформальна освіта) – підготовку та виступи на практичних заняттях та виконання лабораторних робіт, підготовку статті та виступи на конференціях, семінарах, участь у вебінарах, круглих столах (40 балів). МКР оцінюється максимальною кількістю балів – 60. (Сумарно – тах 100 балів). Якщо здобувач освіти хоче покращити результат або отримав недостатньо балів, то він повинен з'явитись на екзамен і скласти його. Екзамен оцінюється від 0 до 60 балів.

У такому випадку бали за поточне оцінювання сумуються з балами, отриманими на екзамені, а результати МКР не враховуються. На екзамен виносяться питання, які потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач. Екзамен проводиться в письмовій формі і включає три питання: 1 питання теоретичне передбачає ґрунтовний аналіз окресленої проблеми, 2 питання

прикладне передбачає використання теоретичних знань під час вирішення практичних задач, 3 питання творче – вимагає креативного підходу у вирішення складної ситуації.

Х. Шкала оцінювання

Критерії семестрового оцінювання знань здобувачів освіти

<u>Оцінка в балах</u>	<u>Лінгвістична оцінка</u>	<u>Оцінка за шкалою ECTS</u>	
		<u>оцінка</u>	<u>Пояснення</u>
90 – 100	Відмінно («зараховано»)	A	„ Відмінне виконання ” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Дуже добре («зараховано»)	B	„ Вище середнього рівня ” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
75 – 81	Добре («зараховано»)	C	„ Загалом хороша робота ” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
67 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„ Непогано ” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 66	Достатньо («зараховано»)	E	„ Виконання відповідає мінімальним критеріям ” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.

1–59	Незадовільно («не зараховано»)	Fx	„Необхідне перескладання” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
------	--------------------------------------	----	---

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

XI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література :

1. Гошовський Я. Ресоціалізація депривованої особистості : монографія. Дрогобич : Коло, 2008. 480 с.
2. Гошовський Я. Психолого-педагогічні засади ресоціалізації депривованої особистості : основні концептуальні положення. *Resocjalizacja mlodocianych przestepcow na Ukraine i w Polsce : monografia* : Wydawnictwo POLIHYMNIA Spolka z.o.o. 2019. S. 74 – 97.
3. Гошовський Я. Феноменологія депривації: системний теоретико-емпіричний дискурс. *Психологія і суспільство*. 2011. № 1. С.85 – 96.
4. Гошовський Я. Основні вектори науково-психологічного вивчення феномену депривації. *Психогенеза особистості: норма і девіація*. Луцьк : Вежа, 2020. С. 6 – 11.
5. Гошовський Я. Генетично-психологічний принцип як методологічна засада ресоціалізації депривованої особистості. *Психогенеза особистості: вікові та*

педагогічні модифікації : монографія. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. С.5 – 29.

6.Гошовський Я. Ревіталізація депривованої особистості: концептуальні засади. *Ревіталізація психогенези депривованої особистості : монографія.* Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2015. С.10 – 41.

7.Гошовська Д., Гошовський Я. Специфіка психогенези депривованих підлітків особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології : матеріали х міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (15-19 трав. 2023 р.) = abstract x international scientific & practical internet conference (may 15-19, 2023). Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2023. с. 27 – 30.

8.Гошовський Я. Ревіталізаційна парадигма у сучасній вітчизняній психологічній думці. Психологія ревіталізації : вікові та педагогічні виміри : монографія. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. С.7 – 43.

9.Гошовський Я. Післямова. Психологія ревіталізації : вікові та педагогічні виміри : монографія. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. С.448 – 449.

10.Гошовська Д., Гошовський Я., Рудницький О. Особливості впливу психоемоційного вигорання на деформацію Я-концепції депривованої особистості : теоретичний ракурс проблеми. *Психологічні перспективи*, (41). 92 – 107. DOI: <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2023-41-hos>

11.Кікінеджи О.М., Кізь О.Б. Особливості гендерної соціалізації депривованого юнацтва : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2004. 176 с.

12.Ревіталізація дітей з особливими потребами : монографія. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2013. 360 с.

13.Ревіталізація психогенези депривованої особистості : монографія. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2015. 493 с.

14.Синьов В.М., Радов Г.О., Кривуша В.І., Беца О.В. Педагогічні основи ресоціалізації злочинців. Київ : МП “Леся”, 1997. 272 с.

15.Фрейре П. Педагогіка пригноблених. Київ : Юніверс, 2003. 168 с.

16.Яценко Т.С., Бондар В.І., Євтушенко І.В., Кононова М.М., Максименко О.Г. Самодепривація психіки та дезадаптація суб’єкта : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. Драгоманова, 2015. 283 с.

17.Bowlby J. (1960) Grief and Mourning in Infancy and Early Childhood. *Psychoanalytic Study of the Child*. London. № 15. P.9 – 52.

18.Bowlby J. (1958) The Nature of the Child's Tie to His Mother. *The International Journal of Psych-Analysis*. London, № 39. P. 350 – 373.

19.Bowlby J. (1959) Separation Anxiety. *The International Journal of Psych-Analysis*. Vol. XLI. Parts 2-3. London, 1959. P. 89 – 113.

20. Hoshovskyi Ja. Hoshovska D. [Genetic psychology as methodological paradigm of study of personality \[in Ukrainian\]](#). *American Journal of Fundamental, Applied & Experimental Research*, 2017. 2 (5) P. 30-34.

21.Hoshovskyi, J., Mudrak , I., Hoshovska D., Shmarova, N., Kordunova, N., &

Kulchytska, A. (2023). Economic Deprivation as a Neuropsychological Aspect of the Formation of Frustration in Potential Migrants. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 14(2), 285-302. <https://doi.org/10.18662/brain/14.2/455>

22. Spitz R. *The First Year of Life. A Psychoanalytic Study of Normal and Deviant Development of Object Relations*. N.Y., 1936.

Навчально-методична література :

1. Гошовський Я. Психологія депривації : навчально-методичний посібник (*Гриф надано міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Лист № 1/11-319 від 16.01.2013 р.*). Луцьк : СНУ, 2013. 275 с.
2. Гошовський Я. Психологія депривації: робоча програма навчальної дисципліни для студентів спеціальності 8.03010201 Психологія. Луцьк: СНУ імені Лесі Українки. 2013. 12 с.
3. Гошовський Я. Психологія депривації: програма навчальної дисципліни для студентів спеціальності 8.03010201 Психологія. Луцьк: СНУ імені Лесі Українки. 2013. 9 с.
4. Гошовський Я. Тренінгові технології в ревіталізаційній роботі з підлітками-депривантами. *Психогенеза особистості: норма і девіація : збірник наукових статей і тез*; гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2017. С.19-28.
5. Інноваційні підходи до психолого-педагогічного супроводу інклюзивної освіти : навчально-наочний посібник ; укладачі: Я.О. Гошовський, О.Є. Іванашко, Д.Т. Гошовська, Н.К. Вічалковська. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2019. 270 с. (11, 25 др.арк.) (Гриф Затверджено вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (витяг з протоколу № 15 від 28.11.2019 р.).
6. Гошовський Я.О. Психологія депривації : методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 28 с.
7. Гошовський Я. Психологія депривації : методичні рекомендації до самостійної роботи. Луцьк, 2020. 24 с.
8. Гошовський Я. Психологія депривації : методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк, 2021. 28 с.
9. Лялюк Г. Психологічні основи роботи в дитячих будинках та інтернатах : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2013. 95 с.
10. Гошовський Я. Психологія депривації : навчально-методичний посібник до практичних і лабораторних занять. Луцьк, 2022. 195 с. (протокол № 3 від 16 листопада 2022 року).

Додаткова література :

Список основних наукових публікацій викладача, дотичних до тематики освітнього компоненту (за останні 5 років) :

1. Гошовський Я. Економічна депривація як дестабілізуючий чинник розвитку людей літнього віку. *Соціальна адаптація людей літнього віку в сучасному суспільстві, ортобіоз та паліативна допомога* із циклу «Психологічні складові сталого розвитку суспільства: пошук психологічного обґрунтування на виклики сучасності» ; Матеріали V науково-практичної конференції та форуму університетів третього віку (19-21 грудня 2018 р., Луцьк). Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2019. С. 22 – 28.
2. Гошовський Я. Емпіричні аспекти вивчення впливу типу та тривалості депривації на специфіку образу Я підлітків. *Психогенеза особистості: норма і девіація*. Луцьк : Вежа, 2019. С. 5 – 9.
3. Гошовський Я.О. Психологічні особливості агресивності депривованих підлітків. *Психологія : теорія і практика : збірник наукових праць*. Мукачево : РВВ МДУ, 2018. Випуск 2 (2)'. С. 50 – 58.
4. Гошовський Я. Медіально-рефлексійний тренінг у конфліктній соціальній взаємодії депривованих осіб. *Виклики та парадокси соціальної взаємодії в постмодерному світі : лінгвістичний та психологічний аспекти : матеріали I міжнародної науково-практичної конференції (11-12 квітня 2019 р., Луцьк)*. Луцьк : Волиньполіграф, 2019. С. 168-175.
5. Гошовський Я. Генетично-психологічний розвивально-тренінговий підхід до оптимізації становлення самосвідомості учнів з психофізичними вадами, які навчаються у школі пенітенціарного закладу. *Інноваційні підходи до психолого-педагогічного супроводу інклюзивної освіти : навчально-наочний посібник* ; укладачі: Я.О. Гошовський, О.Є. Іванашко, Д.Т. Гошовська, Н.К. Вічалковська. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2019. С.109-120.
6. Гошовський Я., Гошовська Д. Самоусвідомлення особистості з психофізичними вадами : емпіричний вимір проблеми. *Психологічні перспективи*. 2019. № 33. С. 91-102.
7. Гошовський Я., Гошовська Д. Трансформації особистісної самосвідомості як наслідок тривалості депривації . *Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві ; збірник матеріалів ІУ Всеукраїнської науково-практичної конференції (18 жовтня 2019 року) / упор. Н. М. Бамбурак*. Львів : ЛьвДУВС, 2019. С.69-74.
8. Гошовський Я. Комунікативна депривація як негативний чинник психоемоційних станів людей літнього віку. *Соціальна адаптація людей літнього віку в сучасному суспільстві, ортобіоз та паліативна допомога із циклу : Психологічні складові сталого розвитку суспільства: пошук психологічного обґрунтування на виклики сучасності. Матеріали VI науково-практичної конференції та форуму університетів третього віку (21-22 листопада 2019 року, м. Луцьк)*. Луцьк :СНУ імені Лесі Українки, 2019. С. 21 – 27.

9. Гошовський Я., Гошовська Д. Превентивно-корекційна допомога депривованим дітям із симптомами психоемоційного вигорання. *Психологічні перспективи*. 2019. № 34. С. 24 – 35.
10. Гошовський Я. Специфіка психогенези депривованої особистості. *Особистісне зростання : теорія і практика : збірник наукових праць ; за матеріалами ІУ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Житомир, 21 квітня 2020 р.)* . Житомир : Вид-іво ЖДУ імені Івана Франка, 2020. С. 79 – 82.
11. Гошовський Я.О. Реструктурація свідомості депривованої особистості в контексті генетично-психологічної парадигми. Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми : збірник тез наукових доповідей ІІІ Всеукраїнської конференції з міжнародною участю (Київ, 31 березня 2020 року). Київ : Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, 2020. С.35 – 38.
12. Гошовський Я., Гошовська Д., Фінів О. Вплив емоційної депривації на деструктивне усвідомлення жінкою власної фемінінності . *The 1 th International scientific and practical conference «TOPICAL ASPECTS OF MODERN SCIENCE AND PRACTICE» (September 21-24, 2020)*. Frankfurt am Main, Germany 2020. P. 322-327. Available at : DOI - 10.46299/ISG.2020.II.I
13. Hoshovskyi Ja. Hoshovska D., Finiv O. Sels-acceptance as a determinant of social identity in children with family deprivaton . *The Remote interdisciplinary international scientific-practical conference «Science and practice of today» (november 16-19, 2020, Ankara, Turkey)*. Ankara, Turkey 2020. P. 322-327. Available at : DOI - 10.46299/ISG.2020.II.IX
14. Гошовський Я., Гошовська Д. Т., Фінів О. Я. Специфіка самосвідомості жінок : деприваційний делінквентно-пенітенціарний ракурс . *Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference «Science and practice, problems and innovations» (February 25 – 27, 2021, Ottawa, Canada)*. Ottawa, Canada 2021. P. 174-179. Available at : DOI: 10.46299/ISG.2021.I.VII :
15. Гошовський Я., Гошовська Д. Т., Фінів О. Я. Психологічна специфіка підлітків в умовах пенітенціарної депривації . *XIII International scientific-practical conference «Development of modern science: theory, methodology, practice» (march 18-19, 2021, Madrid, Spain)*. P. 192-197. Available at : DOI - 10.46299/ISG.2021.I.XIII
16. Гошовський Я. Ресоціалізація в контексті корекційної роботи психологічної служби. *Теорія та практика психокорекції особистості : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. МОН України, Уманський держ. пед. ун- т імені Павла Тичини. Умань, 2021. С.26 – 30.*
- 17.23. Гошовський Я., Гошовська Д. Психологічна специфіка екзистенції особистості в умовах депривованого хронотопу. *Соціальна адаптація особистості в сучасному суспільстві, ортобіоз та паліативна допомога : матеріали VIII науково-практичної конференції з міжнародною участю*

(10-12 січня 2021 року, м. Луцьк)

<https://www.inforum.in.ua/conferences/26/85/669>

18. Гошовський Я., Гошовська Д. Психологічні особливості просторово-часової депривації та стигматизації особистості. *Психологічні перспективи*. 2021. № 38. С. 10 – 21.
19. Гошовський Я., Гошовська Д. Феноменологія бідності, депривований хронотоп і маргіналізація особистості. *Modern trends in science and practice. Volume 1 : collective monograph . Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2021. С.103 – 107.*
20. Гошовський Я., Гошовська Д. Професійна орієнтація сенсорно депривованих незрячих і слабозорих старшокласників : теоретичні аспекти проблеми. *Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; гол. ред. Я. Гошовський*. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. С.6 – 18.
21. Гошовський Я., Гошовська Д. Феноменологія прояву емпатійності в депривованих дітей. *Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (15 трав. 2022 р.) = Abstract IX International Scientific & Practical Internet Conference (May 15, 2022) ; за заг. ред. Я.О. Гошовського, О.В. Журавльової, Т. І. Дучимінської, А.В. Кульчицької, А.Б. Мудрик, Т.В. Федотової*. Луцьк : ПП Іванюк В. П, 2022. С 59 – 62.
22. Гошовський Я., Гошовська Д., 2022. Психологічні особливості тривожності й саногенності депривованої особистості. *Психологічні перспективи*. 39 (трав 2022). С. 56 – 68. DOI:<https://doi.org/10.29038/2227-1376-2022-39-hos>.
23. Гошовський Я., Гошовська Д., Кульчицька А. Емоційна депривація як деструктивний чинник емоційного інтелекту у психогенезі жінки. *The XIII International scientific and practical conference «MODERN SCIENTIFIC RESEARCH: ACHIEVEMENTS, INNOVATIONS AND DEVELOPMENT PROSPECTS» (19-21 June 2022). Berlin, Germany 2022. P. 386 – 395.*
24. *(Proceedings of the 13th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2022. Pp. 386-395. URL: <https://sci-conf.com.ua/xiii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-scientific-research-achievements-innovations-and-development-prospects-19-21-iyunya-2022-goda-berlin-germaniya-arhiv/>).*
25. Гошовський Я. Ревіталізаційна парадигма у сучасній вітчизняній психологічній думці. *Психологія ревіталізації : вікові та педагогічні виміри : монографія*. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. С.7 – 43.
26. Гошовський Я. Післямова. *Психологія ревіталізації : вікові та педагогічні виміри : монографія*. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. С.448 – 449.

27. Гошовська Д., Гошовський Я., Рудницький О. Особливості впливу психоемоційного вигорання на деформацію Я-концепції депривованої особистості : теоретичний ракурс проблеми. *Психологічні перспективи*, (41). 92 – 107. DOI: <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2023-41-hos>
28. Гошовська Д., Гошовський Я. Специфіка психогенези депривованих підлітків *Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології : матеріали X Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (15-19 трав. 2023 р.) = Abstract X International Scientific & Practical Internet Conference (May 15-19, 2023)*. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2023. С. 27 – 30.
29. Hoshovskyi, J., Mudrak, I., Hoshovska D., Shmarova, N., Kordunova, N., & Kulchytska, A. (2023). Economic Deprivation as a Neuropsychological Aspect of the Formation of Frustration in Potential Migrants. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 14(2), 285-302. <https://doi.org/10.18662/brain/14.2/455> (Science)

Для забезпечення траєкторії поглибленого науково-дослідного розвитку:

Список деяких дисертацій, дотичних до тематики освітнього компоненту, захищених в українській психологічній науці :

1. Васютинський В. О. Особливості статево-рольового самовизначення хлопчиків-підлітків із неповної сім'ї. Київ, 1991.
2. Матвеева М.П. Особливості “Я-образу” розумово відсталих підлітків. Київ, 1994.
3. Гошовський Я. Становлення образу Я в підлітків школи-інтернату в умовах депривації батьківського впливу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук. Київ, 1995.
4. Вінс В. А. Психологічні особливості переживання вікової кризи підлітками школи-інтернату для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Київ, 2003.
5. Кізь О. Б. Формування психологічної готовності вихованців інтернатних закладів до створення сім'ї . Київ, 2003.
6. Кацера А. О. Особливості образу - Я у бездоглядних підлітків. Київ, 2005.
7. Артемчук І. В. Особливості усного зв'язного мовлення у комунікативно депривованих дітей-сиріт. Київ, 2005.
8. Улунова Г. Є. Психологічна корекція ускладненого спілкування в учнів шкіл-інтернатів. Київ, 2006.
9. Махмадамінова Г. А. Соціалізація неповнолітніх у соціально неблагополучних сім'ях. Київ, 2006.
10. Стукан Л. В. Причини, умови, механізми формування соціальних фобій у підлітків, їх психокорекція та психопрофілактика. Харків, 2006.
11. Пушкар В. А. Особливості розвитку образу “Я” дітей-сиріт у навчальних закладах інтернатного типу. Київ, 2007.

12. Лялюк Г. М. Психологічні особливості соціалізації підлітків в умовах родинної депривації. Дрогобич, 2007.
13. Гура Е. І. Психічні та поведінкові розлади у дітей підліткового віку, позбавлених батьківського піклування. Харків, 2008.
14. Максименко О. Г. Особливості функціонування механізмів психологічного захисту особистості в умовах родинної депривації. Одеса, 2008.
15. Гошовський Я. О. Психолого-педагогічні основи ресоціалізації депривованих підлітків. Київ, 2009.
16. Варавва Л. А. Особливості переживання особистістю почуття самотності у стані соціальної депривації. Київ, 2009.
17. Кальченко Л. В. Педагогічні умови соціального захисту бездоглядних дітей у притулках для неповнолітніх. Луганськ, 2009.
18. Куб'як Н. І. Запобігання педагогічній занедбаності дітей молодшого шкільного віку з дистантних сімей. Київ, 2010.
19. Маслюк А. Особливості переживання людиною довготривалої фізіологічної депривації (на матеріалах голодоморів в Україні). Луцьк. 2010.
20. Брецько І. І. Психоемоційне вигорання підлітків в умовах сімейної депривації. Київ, 2015.
21. Низовець О. М. Соціально-психологічна підготовка неповнолітніх засуджених до звільнення. Київ, 2015.
22. Демірджі Т. В. Розвиток ідентичності дитини в умовах прийомної сім'ї. Київ, 2016.
23. Стельмащук Х.Р. Психологічні чинники особистісної стресостійкості дітей-сиріт. Львів, 2019.

**Список дисертацій, дотичних до тематики освітнього компоненту,
захищених під науковим керівництвом викладача :**

1. Гринько В. О. Психологічні засади розвитку професійної мобільності викладача вищої школи. Київ, 2012.
2. Васильченко А. В. Психологічні особливості подолання заздрощів у юнацькому віці. Луцьк, 2014.
3. Мудрак І. А. Психологічні особливості прояву тривожності депривованих підлітків в умовах пенітенціарного закладу. Київ, 2014.
4. Орос В. М. Психологічні особливості гіперактивності акцентуйованих підлітків в умовах соціальної депривації. Київ, 2015.
5. Лазаренко О. В. Психологічні особливості становлення економічної ідентичності в учнів раннього юнацького віку. Київ, 2015.
6. Сідоров О. О. Психологічні механізми взаємозв'язку суїцидальних тенденцій з рівнем самооцінки у студентському середовищі. Київ, 2015.
7. Макогончук Є. С. Гандикапізм як чинник становлення образу Я особистості в умовах пенітенціарного закладу. Луцьк, 2016.
8. Візнюк Ю.М. Самоприйняття як чинник розвитку соціальної ідентичності особистості в умовах сімейної депривації. Сєверодонецьк, 2018.
9. Коренева Ю. П. Тривожність і фрустрованість як чинники невротизації вагітних жінок різного віку. Луцьк, 2019.
10. Дудник О. А. Безпорадність у структурі Я-концепції особистості. Луцьк, 2020.

Інтернет-ресурси:

Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>
Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –
Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» —
<http://chitalka.info/psy.html>.
Вісник психології і соціальної педагогіки — <http://psych.kiev.ua/nmareferats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –
БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.
<http://psychology-online.net/>
https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pochatkova-shkola/poradi-psihologa/poradi-dityachogo-psihologa-svitlani-rojz?fbclid=IwAR0E1KVVMgx2pMr0OtHhynrbwGMf6ULMm7qfhytALVxbjM4kuQ8Vtf9Rtohttps://rada.info/upload/users_files/41765931/b990b25a7ad8f4521f50623a0d7e50c4.pdfhttp://psychology-naes-ua.institute https://www.facebook.com/Кризовий-центр-медико-психологічної-допомоги-1603253909889450/http://lib.prometey.org/?sub_id=34
<http://studme.com.ua/psihologiya/default.htm>
http://www.twirpx.com/files/#files_psychology
<http://www.booksgid.com/psihologija/>

<http://pediatriya.net/duhovno-psihosomaticheskaja-deprivacija-detej-s-dcp.htm>.
<https://zona.media/story/kondratyev>
[World report on violence against children \[Electronic version\] – Acces :
http://www.unicef.org/lac/full_text\(3\).pdf. – Title screen.](http://www.unicef.org/lac/full_text(3).pdf)

Метабібліографія бібліотеки Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. 2018 р. [Електронний ресурс]: покажч. бібліогр. посіб. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Електрон. текст. дані. Луцьк, 2019. 99 назв
(Примітка : здобувачам освіти можна і потрібно користуватися метабібліографічними покажчиками й інших років)

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15825/1/meta_2018.pdf

http://194.44.187.2/eljournal/1/dystant_pidl.pdf Формування життєстійкості у підлітків з дистантних сімей [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. список літ. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2018. 53 назви.

<http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/14445> Соціальна депривація як чинник формування моделей девіантної поведінки особистості [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2018. 101 назва.

<http://194.44.187.2/eljournal/1/Psichologija2.pdf> Психологія депривації [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2015. 58 назв. Подано бібліографічну інформацію по психології депривації. Рекомендовано автореферати дисертацій, статті у продовжуваних, періодичних та неперіодичних виданнях, електронні ресурси.